

## IZHAJA VSAKI DAN

ladi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih sobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovscini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nč. (10 stot.).

**OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE** v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. nč., smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. nč. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

# Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V ednosti je moč!

**NAROČNINA ZNAŠA**

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno 48 K, pol leta 24 K.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Marodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

## Friedjungov proces

### Supilo in Chlumetzky. - Zaslizevanje Masaryka. Srbske priče na potu na Dunaj.

#### „Wir sind in Wien!“

Predsednik porotnega sodišča na Dunaju, dr. Wah, je ponosno opominal tožitelja „Wir sind in Wien!“ Tu smo na Dunaju! Hotel je reči s tem: Jaz nisem Tarabocchia, ta dvorana ni zagrebška sodnica, na Dunaju so sodniki drugačni nego v Zagrebu. Ali ni minolo dolgo časa in gospod predsednik je moral slišati s klopi tožiteljev kar pogoste opazke: Wir sind in Wien: tu smo na Dunaju! To isto so opetovale vse velike in neinteresirane evropske novine, posebno pa dunajske „Zeit“ in „Arbeiter Zeitung“.

Absolutizmu in brezobzirnosti zagrebških sodnikov se nismo čudili, ker smo poznavali njihovo minolost, kariero in „bifal“, ki so ga imeli od vlade. Ali da bo predsednik dunajskega porotnega sodišča kopiral postopanje Tarabocchija in Accurtija, tega res nismo pričakovali. Upali smo, da na Dunaju ne bo možno, kar je bilo možno v Zagrebu, ali prevarili smo se.

Veliki hrvatski mučenik je rekel pred par sto leti: Viruj Nimcu, da znaš, kao suncu zimsku — od njega moč imaš, kad primiš samrt tminsku!

Dunaj neče spremeniti svoje igre nasproti avstrijskim Slovanom. V času, ko so se Hrvatje uverili, da nikdar neč ne najdejo prijateljev v Pešti, ker se v državi misli Madjarov ne da spremeniti nazor o samostalnosti Hrvatske, v času, ko so se po aneksniji Hercegovine južni Slovani približali svojim bratom v tej polovici države... na Dunaju učejo in učejo znati za prijateljsko besedo, za iskreno in pošteno podporo lojalne politike najzvestih pripadnikov Avstrije: Hrvatov.

Kaj se hoče še s to gonjo pred dunajsko poroto? Friedjung je priznal, da on ni delal po svoji volji, ampak po nalogu višjih činiteljev. Saj se je to znalo zdavnaj! Ali zakaj ne pridejo sedaj na dan ti „višji činitelji“, ko bi mogli: ali s enim udarcem uničiti svoje „nasprotnike“, ali narediti peščen mir s priznanjem, da so se motili, da se je pomota porodila v času, ko je v tej državi bilo tudi preveč nezgovornosti? Ne, ti „višji činitelji“ molčijo in zmešljajva je vedno več. Kdaj konča svoje delo dunajska porota?

Odgovor prihaja iz Zagreba. Dve leti je od tedaj, ko se je novi hrvatski sabor sestel, ne da bi mu se bilo dovolilo, da se konstitira. Dve leti že prostitutira ban Rauch politično življenje Hrvatske. „Veleizdajniški“ proces v Zagrebu mu ni mogel prinesiti na kročniku uvažene Hrvatske in sedaj mu se izmikata tudi zadoja nada. Potem? Ne, ne — pravi Rauch — ne smem čakati, kaj bo potem? Frsak umira, koalicija utegae iziti zopet zmagoosno; tretje leto ne bom smel več banovati. Zato hitro na delo, hitro razpustiti sabor, hitro razpisati nove volitve, dokler se proti hrvatsko-srbski koaliciji daja še — lagati! In tej nedostojni igri s svobodo hrvatskega naroda mora služiti te dni dunajska sodnija! Nečuvemo!!

Poslanec Supilo je dobil že prvo zadoždenje. Pred poroto se je namreč doznanl, da je Rauchov novinar Doroška enostavno legal proti Supilu, ko je rekel, da je njemu — Doroški — bivši guvernauer Reke graf Szapary, priznaval, da je ta osebo nalogal Supilu, o čem ima pisati v „Novem Listu“ in mu zato davati vsakokrat po 5 gldinarjev. Poklican za pričo, je namreč graf Szapary postal iz Pariza predsedniku Wachu pismo iz katerega pojmemo:

„Ker se radi bolehnosti ne morem odzvati pozivu, izjavljam, da s Supilom nisem bil nikdar osebno znan (Veliko gibanje in aha-klici na klopih tožiteljev in med poslušalstvom) in da ga osebno ne poznam. Pač pa je rer, da sem svojedobno z nekim gospodom, ki se mu pa imena ne spominjam več, govoril na ulici e Supilu. Ta pogovor se je vrtil pred 10 leti in kolikor se spominjam, se izpoved g. Doroške (priče in urednika Rauchove „Ustavnosti“) ne pokriva popolnoma z mojimi besedami. Gotovo je-le toliko, da sem takrat menil in menim tudi danes, da je gubernij tedaj večkrat podpiral z malimi zneski Supilov list. Seveda se ne morem spominjati ne zneaka, ne posamičnih slučajev, ne posredujočih uradnikov.“

Po prečitnju tega pisma se je oglasil pol. Supilo rekši, da je sedaj potrjena njegova izjava, da se ni nikdar sestel z grafom Sza-

pary-jem, da ga osebno ne pozna in da ni govoril žnjim niti besede. Kar se pa tiče onih mlaih zneskov za moj list, ki je vedno do reške resolucije oestro pisal proti ogrski vladi, more le reči, da gre tu za nespornostljeno grofa Szapary-ja. Gotovo je, da letajo po Reki kakor novinarji izvestni lumpje — in ki so napumpali tudi grofa Szapary-ja za 5, 6, 8 gld. Takih ljudi je na Reki, ki so pod policijskim nadzorstvom, ter se izdajajo za žurnaliste. Tako se predstavlja neki tak človek kakor urednik ruskega lista „Novo vreme“. Je že možno, da je kakov tak lump izposojeval denar na moje ime. Jaz nisem dobil niti novčiča, ne za se, ne za svoj list.

S tem je vloga Doroške doigrana; sramotno, seveda kakor se pač spodobi plačencu Rauchovemu.

Zaščitno je tudi to, da se je branitelj obtožencev dr. Kienböck protivil predlogu zastopnika Supilovega, dra. Rodeta, naj bi se povprašalo na reškem guberniju, da-li je kdaj kak činitelj, ki je bil opravičen v subvencioniranju listov, dal gozp. Supilu ali njegovemu listu kakoga denarja?!

Ker je branitelj dr. Kienböck prečital neki izrecek iz srbskega lista „Dubrovnik“, je izjavil posl. Supilo, da so ga njegovi nasprotniki opetovano obrekovali kakor žurnalista. Vodja tedanjih njegovih sovražnikov, dalmatinskih Srbov, Fabris, ga je pa kratko pred svojo smrtjo prosil odpuščenja radi onih klevet.

S tem je bila predčerašnja razprava zaključena.

Dunajski dopisnik „Piccola“ je poslal svojemu listu (sinočnjem izdanje) o osebi Supila in Chlumetzkega, članek, kakoršnega res na tem mestu nismo pričakovali. „Piccolo“ dopisnik pripoveduje najprej, kako je Avstrija skušala kompromitirati hrvatsko-srbsko koalicijo najprej sumničnjem, da je koalicija v zvezi s Italijo. Seveda je moral biti Supilo tisti, ki je spletkaril v tem smislu. Ali, ko so na Dunaju in v Pešti uvideli, da je ta igra nevarna, konstruirali so „veliko-srbsko propagando“. Prva kronika priča bil je — Nastič. Ker je bil tak človek nezadosten za tako veliko diplomatsko delo, najeli so v službo historika Friedjunga, ki pa je sedaj vsestranski kompromitiran.

Na to pravi dopisnik dobesedno: „In sedaj vprašujem jaz, kako se more govoriti o zlomljenih kosteh koalicije? Tisti, ki izhajajo do sedaj iz procesa z zlomljenimi kostmi — ni koalicija, ampak njeni tožitelji! Res bodo izgledali ti moji zaključki kakor smeli za tiste, ki sledijo od daleč razvoju procesa na temelju tendencioznih, skrivljenih in nepopolnih poročil v dunajskih novinah. Ali najbolje bo umal intencijo mojega članka, kdor je imel prilike slediti od blizu vsej kampanji proti hrvatsko-srbskemu narodu, ki išče spoštovanja svojih ustavnih ustanov, ki se hoče osvoboditi Raucha in ki pritiškajo najp pod pretvezo konspiracij, katere pa se tako slabo dokazujejo v sodni dvorani.“

Potem donša članek, kar smo mi že prinesli o osebi Chlumetzkega in zaključuje: „Meni zadostuje te obtožbe (proti Chlumetzkeju) in bom verjel Chlumetzku, a ne Supilu, še-le potem, ko se dokaže, da so bile obtožbe v „Pokretu“ neutemeljene!“

DUNAJ 16. Predsednik je otvoril razpravo ob 9.45 in je naznanil, da je sodni dvor odklonil predlog, naj se vpraša gubernij na Reki, da-li je Supilo dobival tam subvencije za svoj list?!

Supilov zastopnik dr. Rode je predlagal, naj se zasliši reškega odvetnika, dr. Alojzija Mollarja, ki dokaže, da je baron Chlumetzky krivo pričal na škodo Supila. Dr. Rode je rekel, da je Chlumetzky intrigant in oseba najslabšega značaja. Predlagal je dalje, naj se zasliši kakor priča baron David, bivši dalmatinski namestnik, ki bi imel pričati, da je baron Chlumetzky v Zadru, Dubrovniku in po vsej Dalmaciji in pozneje tudi na Dunaju, razširjal govornico, da je njegov takratni predstavnik, baron David, ki ima Srbkinjo za ženo, v veleizdajski zvezi s črnogorskim knezom Nikolom. Radi teh obrekovanj je bil Chlumetzky svoj čas premeščen za kazen iz Dubrovnika v Makarsko. Dr. Rode je trdil, da ga je baron David

zaprosil, naj ga ne predlaga kot pričo, ker smatra pod svojo častjo, da bi imel posla z enim baronom Chlumetzky-jem. Tudi v slučaju Supilo je trdil Chlumetzky neresnične stvari, da bi se pokazal kot dobro informirana oseba. Človek pa, ki je v stanu lagati zato, da bi se delal važnega, je sposoben tudi za krivo pričanje. (Velika senzacija).

Predsednik je protestiral proti tem napadom na barona Chlumetzkega.

Dr. Rode: Baron Chlumetzky naj odgovori na ta občitanja, če hoče.

Branitelj dr. Benedikt: Dejstvo je, da je dal bar. Chlumetzky Supilu 200 kron. Vse drugo nima s procesom ničesar opraviti.

Zastopnik tožiteljev dr. Harpner je sporočil, da so mu srbske priče Davidović, Pavlović, Slavinić, Rista Odović, Tomičić in Spalajković brzojavile, da pridejo pred sodnijo.

Na to je bil zaščiten kakor priča profesor Masaryk. Na vprašanje predsednika, če hoče prisesti, je izjavil, da zanj nima prisega nikake veljave. Zadoščati mora, če vprašanje potrdi ali zanika.

Na predlog dr. Kienböcka je bil priča zaprišežen. Zaslišan je bil na to o tem, kar je doznanl v Beogradu.

#### Supilo—Chlumetzky.

Bar. Chlumetzky — ali resničneje: reziserji, ki za kulisami vodijo igro, ki se sedaj odigrava pred dunajskimi porotniki — so mislili, da s tem, da udarijo Supila, razbi-jejo koalicijo, saj s tem bi bila tudi dosežena prava svrha cele gonje. Ali, igra se je obrnila ravno narobe, nego so pričakovali Chlumetzky e compagnia! bella. Gospodje so sami in nehote razkrili nevredno ulogo, ki jo igrajo s slovanskimi narodi. A Chlumetzky, ki je minole sobota tako ponosno stal pred dunajsko poroto, obdolževaje Supila, da se je dajal podkupovati, je potanjen naenkrat iz ofenzive v defenzivo. Naj ta proces konča kakor hoče, gotovo je, da izde iz istega umazan, ne Supilo, ampak — Chlumetzky!

#### Zaslizevanje dr. Masaryka.

DUNAJ 16. Priča posl. Masaryk je izjavil, da je v Belgradu točno raziskoval, povpraševal in navskrižno zasliševal in se o vsem točno informiral. Posebno kar se tiče „Slov. Juga“, zamore v marsičem spopolniti izpovedbe Markovića. Konstatiral je, da ni obstojalo nikako centralno vodstvo „Slov. Juga“; glede bomb najdenih v „Slov. Jugu“ je na podlagi Nastičeve brošure „Finale“ konstatiral, da večerj podana dejstva ne odgovarjajo resnici, in da je takozvani revolucijonarai statut „muzka bodočnosti“. Na vprašanje predsednika, ako meni priča, da so bila njemu kakor inozemcu in Avstrijcu dana pojasnila o obstanku tajne zveze, je Masaryk odvrnil, da je že več let z mnogimi Belgrajci v tako intimnih odnošajih, da mu te osebe po njegovem prepričanju ne morejo nič sar zamolčati. Na vprašanja predsednika, ako se da iz njegovega vedenja v Srbiji sklepati, da je dober Avstrijec, je priča odvrnil, da so ga na njegovem drugem potovanju v Belgrad prijeli kakor vohuna. Predsednik je sklepal iz tega, da je bil en razlog več, da niso priči izdali tajen. — Dr. Masaryk je temu nasprotno smatral za nemožno, da bi dolgoletni, intimni prijatelji mogli eden drugega nalagati, radi česar mora verjeti intimnim izjavam, ki so mu jih privatno dali njegovi srbski prijatelji. Priča je hotel s točno analizo dokumentov dokazati, da so ponarejeni. To zaključuje iz oblike, sloga in vsebine različnih dokumentov, ki jih je podrobno kritikoval, ter iz njihove tendence in razlogov, da se gre le za ponarejenja.

Med zasliševanjem priče je prišlo večkrat do burnega prerekanja med pričo in braniteljem Benediktom, tako da je moral poseči vmes predsednik.

Branitelj dr. Benedikt je z ozirom na politične razmere ponovno protestiral proti takim izpovedbam priče profesorja Masaryka. Predsednik je branitelja večkrat prekinil. Nato je pričelo navskrižno zasliševanje s pričo.

Dr. Friedjungu se zdi čudno, da ni priča, kakor sam priznava, povodom svoje prve navzočnosti v Beogradu bržkone niti uformirati o razmerah „Slov. Juga“. Priča je odvrnil, da se je na svojem prvem potovanju v Belgrad v prvi vrsti zavajal za revolucijonarai statut. Friedjung je vprašal pričo, kdo mu je povedal, da je bil revolucijonarai statut iz Črnogore izdan v Avstrijo.

Priča: To sem zvedel od Nastiča samega ter od novinarjev in političnih oseb.

Branitelj in obtoženci sta stavili prič različna vprašanja, iz katerih so hoteli dokazovati lahkomišljenost priče.

Branitelj dr. Harpner je omenil dopis vseh društev v Prijedoru v Bosni, v katerem izjavljajo, da niso nikdar prejeli kake podpore od „Slov. Juga“.

Predloge dr. Rode glede Supilove ašore je sodišče odklonilo. — Nato je bila razprava prekinjena in odgodjena na jutri. Na jutranji seji bo kakor priča zaslišan Zagorac.

BELGRAD 16. Bivši minister Ljuba Davidović in sekcijski načelnik v ministerstvu za vnanje stvari Spala ković ter profesorja Pavlović in Risto Odavić so se danes popoldne podali na Dunaj, da bodo pričali v Friedjungovem procesu.

## Dnevne vesti.

Mestni svet. V sinočnji seji se je udeleževalo z razpravo izrednega proračuna za l. 1910. Dr. Martinis se je oglasil takoj o pričetku seje za besedo in imel krasen govor, ki je bil res dovršen. Žal nam je, da nimamo v mestnem svetu italijanskega stenografa, da bi zamogli prinesiti doslovnii govor dr. Martinisa. Zato se moramo omajiti le na glavne misli.

Dr. Martinis je rekel med drugim: Pred časom so prinesli vsi tržaški listi brez ozira na stranko poročila o pomanjkljivosti v tržaški bolnišnici, kar je dalo povod, da je izvolila prejšnja mestna delegacija iz treh članov sestojajočo komisijo, ki je izvršila res ogromno delo. Ipak ta komisija svojega smotra ni dosegla, pač pa je dograla mnoga podatkov, ki služijo sedaj za proučevanje tega vprašanja. Glavni vzrok pa je prenapolnjenje prostorov. Jasno pa je, da sta dva faktorja tu, ki bi imela to vprašanje rešiti. Namreč občina in država.

Sedanja bolnišnica je bila zgrajena takrat, ko je štelo naše mesto 40.000 prebivalcev 800 rednih postelj je bilo takrat, ravno toliko jih je danes, dočim se da namestiti z nevarnostjo za zdrave bolnikov in postrežnikov danes 1000 postelj za silo. Treba napraviti red. Bolnišnica, kakor je danes, današnjemu prometu ne odgovarja v nikakem oziru. Treba torej, da prevzame občina iniativo in najde pota, da bo dala vlada na razpolago sredstva za zgradbo nove, moderne bolnišnice, ki bo pa last občine. (Začudenje in gibanje v zbornici.)

Pomisliti treba, da mora Trst zelo veliko plačevati za bolne državljane drugih držav. To pa vse zbog pogodb z drugimi državami, kakor je to že omenil refer. svet. Arch. Če subvencionira vlada na razne načine Dunaj in Trst, bi morala to storiti tembolj glede Trsta, ki je prvi avstrijski trgovski emporij. Mesto je moralo zgraditi drago bolnišnico za kužne bolezni pri Sv. M. M. A to ni storila toliko radi svojih občanarjev, kolikor radi ptujcev, ki prihajajo sem.

Vlada je zato dolžna, da prevede za kužne bolezni na eden ali drugi način. Govornik se nadeja, da se večina ne bo ravnala po onem latinskem reku: Timeo Danaos et dona ferentes.

In potem bi imel priporočilo na g. župana. Bolnike, ki gredo v bolnišnico, se more deliti v tri vrste. So oni, ki se vrnejo iz bolnišnice ozdravljeni, drugi zboljšani, dočim velja glede tretjih „Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate“.

In baš glede zadnjih bi priporočal gosp. županu, naj se gleda, da se jim ne bo omejevalo življenja. In potem še nekaj. Bili se sinovi slovanskega naroda, ki so pomagali zgraditi bolnišnico. Priporočam torej g. županu, naj se gleda, da bo v bolnišnici tudi primerno število zdravnikov, ki razumejo slovanski, osobito da se bude omogočilo onim zdravnikom, ki razumejo slovenski, da bodo znali s slovenskimi bolniki tudi slovenski govoriti.

Predlaga zato:

1. Mestni odbor se pozove steriti potrebne korake, da se nakloni vlado, naj da na razpolago potrebna sredstva za zgradbo nove bolnišnice, ki bo last občine.

2. Bolnišnico za nalezljive bolezni pri sv. M. M. naj se preosnuje v bolnišnico za redne bolezni.

O predlogu dr. Martinisa se je vnela daljša debata, katere so se udeležili poleg dr. Martinisa, dr. Senegaglia (socialist) dr. d'Osma in mestni protačnik dr. Constantini. Pri tem je prišlo do ostrege spopada med člani večine in socialisti.

Pri glasovanju je bil prvi del predloga dr. Martinisa ob splošni veselosti enoglasno sprejet, a drugi del odklonjen z vsami proti glasovom Slovencev.

Pri postavitki za nov ribji trg na novem obrežju ob pomolu Josipovem je vprašal dr. Wilfana če je prevzela vlada v do- tični pogodbi z občino kako jamstvo, za slu- čaj, da bi se obrežje znižalo. Zna pa je odgovoril, da ni vlada pre- vzela v tem oziru nikakega jamstva.

Dr. Wilfan priporoča, naj se ne začne presgledaj graditi, ker bi se sicer utegnilo obrežje znižati.

Puecher predlaga, naj bi se postavilo več postavk iz izrednega v redni proračun, troške naj bi se pokrilo s posojilom, ki naj bi se ga najelo na kratko zspadlost v teko- čem računu. Pokrilo naj bi se dolg z novimi davki, ker ne kaže preveč obremenjevati po- tomce.

Por. Arch je proti predlogu, ker mo- ramo že plačevati za dolgove, ki so jih na- pravili naši predniki, a nismo tako neumni, da bi plačevali tudi ono, kar lahko zvrnemo na ramena potomcev, ki bodo živili dobrote šol, cest itd., ki jih zgradimo mi. To kar je predladel Puecher odgovarja sicer socijali- stičnim idealom bodočnosti, s katerimi se ps mi ne strinjamo.

**Krščanske socijalstvo in kršč. ljubezen.** Škof v Litomericeh na Češkem Seböbel je umrl nedavno temu v visoki starosti 86 let. Šim je ta starček na škofski stolici zatimil svoje trupne oči, že so nemško-češki „krščan- sko“ socijalci pod vodstvom znanega nem- škega fanatika Opitza začeli svojo divjo gojijo, da bi na mesto pastirja te nar. mešane škofije prišel neki znači nemškonočijonalni fanatik, s čemer bi češka manjšina izgubila vsako za- štito na cerkvenem polju v jezikovnem po- gledu.

Proti tej nemški pretenziji je priobčila praška „Union“ kaj odlični članek, došel jej iz svečeniških krogov, ki neizprosno in po znašagi žigosajo tisti nemški takozvani „kr- ščanski“ socijalizem. V tem članku je tudi pesus, ki se zdi, da je pisan tudi za naše slovenske razmere:

„Ali ne prihajamo tu do neizogibnega zaključka, da je zahtevati začeti in pospeše- vanja čeških manjšin tudi na verskem polju? Saj ni vse eno, ali v najresnejši uri življenja v teški boleznii, v slučajni smrti, stoji češkemu delavcu, ki mora v daljni tujini živeti svoje berno življenje, ob strani svečenik njegovega naroda s pomočjo, tolažbo in svetom, ali pa je navezan na svečenika, ki ne pozna krščanske, ampak le krščansko soci- jalne ljubezen, ki svojega češkega bližnjega smatra manje vred- nima, in ki mu je celo vsaka češka beseda v grozo?“

Kaj ne, dragi čitatelji, tudi vam se zdi, da bi mogel pisati tako — mutatis mutandis — kakov slovenski rodoljubni duhovnik o izvestnih laških duhovnikih!

Naravnost žebelj na glavo je zadel čla- nek v „Union“ z razšikovanjem med krščan- in krščansko-socijalno ljubeznijo. O, tudi pri- nas je krščanskih socijalcev, ki ne čutijo krščanski, tudi pri nas je ljudi — in med njimi tudi duhovnikov — ki ob vsem svojem krščanskem socijalstvu gore od nekrščan- skega narodnega sovraštva proti Slovencem? A je med nami tudi glasnih prorokov, ki usiljujejo Slovincem pogubni na- svet, naj bi odnehali od „nekrščanske“ borbe in „nepozitivnega“ dela za svoj narodni ob- stanak in naj bi začeli „pozitivno“ politiko s tem, da bi nehajno pričakovali svojih narodnih pravic od drugorodcev, za katere tudi velja aodba čeških svečeničkov v praški „Union“, da priznajo le krščansko-socijalno ljubezen, ne pa krščanske ljube- zni!

Češki svečeniki so za nas tržaške Slo- vences napisali zlat nauk: Manjšinam treba zaščite! A v čem je zaščita na- sproti sovražniku, ki ne taji in ne skriva, da me bo še uničiti in ki ne daja par- dona? V čem drugem, nego v boju, ki ne vsoorejmlje in ne daja pardona?? Kdar dru- gače uči, zavaja narod v brezbriznost — dela torej za njegovo pogubo!

**Obični zbor diljaškega podp. društva v Trstu,** ki je bil zadnja soboto nesklepčen, se boje vršil ponovno jutri v soboto dne 18. t. m. zvečer ob 8 in pol uri v „Slovans- ki čitalnici.

**Dne 8. januarja 1910** je prvi narodni praznik v Novem letu. Tržaški Slovenci se udeležijo ta dan vsi velikega plesa Slovenske mladine.

**Gostilničarji pozor!** Pridite vsi Dalma- tinci in Slovenci na sestanek zadruga danes v petek, dne 17. t. m. ob 2. uri popol. v ulico Stadion 19, I. nad. v dvorano „Tržaškega bralnega in podpor. društva“. Poročali bodo gg. Engelman Vinko, Košič Hinko in Furlan Josip.

**Promet zimskih športnih vlakov št. 112** in 111 na progi Jesenice-Gorica drž. kolodv. Trst c. kr. drž. žel.

Počezaj s 25. grudnom t. l. do vključno 27. februarja 1910 bosta, v kolikor bodo dopuščali sneg, led in vreme sploh ter stanje sankeljšča v Boh. Bistrici, valed posredovanja deželne sveže za tujaki promet na Kranjskem vozila na progi Jesenice-Gorica drž. kol. Trst c. kr. drž. žel. zimski športni vlaka št. 112 in 111 z vozovi I, II. in III. razreda. Vlak bosta vozila pospešeno v sledečem voznem redu:

Tjavočnja: v zvezi na osebni vlak štov. 48, ki odhaja iz Trsta c. kr. drž. žel. ob 5.

uri 50 min. zjutraj in doaspe v Gorico drž. žel. ob 7. uri 41 min. zjutr., bo vozil zimski športni vlak kakor sledi:

**Vlak štov. 112.** Gorica drž. kol. odhod ob 7.55 zjutraj, Kanal 8.16 zj., Sv. Lucija-Tolmin 8.33 zj., Podbrdo 9.18 zj. Bistrica-Boh. jezero prihod 9.28 dop. odhod 9.33 dop. Bled prih. 9.54 dop. odhod 9.58 dop. Jesenice prih. 10.10 dop.

**Povratek: Vlak št. 111.** Jesenice odhod ob 9.15 zvečer, Bled 9.29 zv. Bistrica-Boh. jezero prih. 9.49 odhod 9.56 zv., Podbrdo odhod 10.06 zv., Sv. Lucija-Tolmin odh. 10.30, Kanal odh. 10.52, Gorica drž. žel. prihod ob 11.14 ponoči, odhod 11.25 ponoči, Ribenberk odh. 11.50 ponoči, Štanjel-Kobdilj 12.13 ponoči, Opčina drž. žel. 12.38 ponoči, Rocol 12.55 ponoči, Trst c. kr. drž. žel. ob 1.1 min. ponoči.

Promet ozir. izstaneke teh vlakov se bo objavljel na podlagi brzojavke o snegu v Boh. Bistrici v tukajšnjih dnevnikih vsakokratno soboto ali dan pred praznikom.

**Soc. odsek učit. dr. za Trst in okolice** ima v nedeljo zjutraj 19. t. m. ob 10. uri sestanek, na katerem se bo razen že določene- nega dnevnega reda posvetovalo o nadaljnem delovanju.

Izvoljeni členi storite svojo dolžnost, ude- ležite se v obilnem številu!

**„Moč uniforme.“** To burko našega Jake Štroke so vprizorili na Vahniki dne 12. t. m.; v nedeljo dne 19. t. m. pa je ponovno uprizoril čitalnica v Brezicah na Štajerskem. Javljajo od tam, da je prva vprizoritav do- segla velik uspeh, ker je igra zelo ugajala občinstvu. Čestitamo g. avktorju.

**Silvestrovo „Vrdeljskega Sokola.“** Že od nekdaj je v navadi, da na Silvestrov večer prirejajo zabave, s katerimi jemljemo slovo od starega leta ter pozdravljamo novo leto, v katero imamo zopet zaupanje. Tudi „Vrdeljski Sokol“ hoče v krogu prijateljev dru- štva nekako slavnostno zaključiti staro leto in z veseljem pričeti novo leto. „Silvestrov večer“ „Vrd. S.“ bo v „bolj obsežnem štilu, nego so bili druga leta slične prireditve; le- točnji zadnji dan leta bo imel krasen program in po programu, ki ga objavimo v kratkem, bo ples.

Ker bo na „Silvestrovem večeru“ tudi „tombola“, se priporoča podpisani Vrdeljskim rodoljubom, da bi podarili kaj malega za do- bitke.

Darove je poslati gostilničarju „Narod. doma“. Če bi imel kdo dobro voljo, a bi se mu tožilo nesti v „Narodni dom“ naj naznani to „Vrdeljsk. Sokolu“, pridemo domov k njemu.

**Odbor za prireditve S. V. Božičnica otroških vrtecov** Ciril-Metodove družbe bo v nedeljo ob 3. uri popol. v „Nar. domu“ v Trstu. Komu niso v spominu ljubki prizorčki nedolžnih otročičkov, ki nastopajo tako sigurno, tako pogumno, da se more to- piti veselja še tako trdo srce. Pridite torej vsi, posebno privedite svoje drage otročičke, da vidijo nekaj lepega in se navzijejo nedolž- nega veselja!

Vstopnina 40 stot., sedeži 20 st. Oiroci so vstopnina prosti.

**Tržaška mala kronika.**

**Aretiran uzmovič.** Aretiran je bil včera j od policijskih sgentov oglar Anton Breaco, star 34 let, ki je v noči dne 6. t. m. vkradel v kavarni „Evropa Felice“ Josipa Bernetič poštnege slugo v Marezigah. Pri aretirancu so našli K 18'90, o katerih ni znal povedati, kje jih je dobil.

**Nasilen Arabec.** Predsinočnjem ob 2 30 popoldni je nek mož ustavil na nabrežju Grumulara redarja, govoreč ž njim v jeziku, od katerega je redar edino pojmlil besede: „karbon“ in „englisch“. Redar misleč, da ga oni vpraša za ladijo, kjer je brčkone vkrcan, ga je peljal na pomol Sr. Tereze, kjer je angleški parnik izkrcaval premog, in naprosil je nekega iz moštva na parniku, naj vpraša onega, kaj da hoče. Tako je poizvedel, da je tujec hotel vedeti, kod se gre v prsto luko, kjer je zasidran njegov parnik. Redar ga je tedaj spremil nazaj in mu pekazal pot. Za vso zahvalo je tujec s pestjo vdaril po re- darju, ki je bil prisiljen potegniti sabljo. S pomočjo neke finančne straže je bil divji tujec aretiran. Dognalo se je da se isti ime- njuje Mehmed Nabrug, star 24 let, iz Basso- rah v Perzijskem zalivu, kurjač na parniku „Filippo Artelli“.

**Hipna smrt.** G. Roberta Marušiča, starega 63 let, stanujočega v ul. D. Rossetti št. 31, je predsinočnjem zadela srčna kap. Truplo so pustili doma.

**Zopetna tatvina na detetu.** Sedemletno punčiko Marija Zanetti, stanujočo v ul. Monte št. 7, je včera j popoldne pod neko pratvezo zahnala neka ženščina v atrij hiše, kjer se nahaja „Igeja“, in jej vkradla uhane. Rzdj suma na tej tatvini je bila aretirana 17-letna Antonija F. iz ul. Riborgo št. 35.

**Koledar in vreme.** Danes: Lazar škof. (Kvat. petek) Jutri: — Gracijan šk. (Kvat. sobota.)

**Temperatura včera:** ob 2. uri popoldne + 3.° Cels. — Vreme včera j: jasno, veter.

**Vremenska napoved za Pri- morsko: Lepo, večinoma jasno. Zmerni verovi. Mrzlo.**

**Naše gledališče.**

V nedeljo bo naše gledališče po dolgem odmoru zopet vprizorilo popularno narodno igro s petjem in godbo

**„ROKOVNJAČI“.**

Igra se jako okusno vprizori z vsemi običajnimi povskimi točkami. V njegovi znani vlogi nastopi kakor gost g. Verovšek.

**Društvene vesti.**

**Glasbeno dr. „Trst“** vabi vse gg. izvršu- joče člane, da pridejo danes v petek ob 8. uri zvečer k glavni skupni vaji. Jutri v so- boto nastopi naš zbor na zabavi brataškega društva „Jadran“. Zbivališče jutri v soboto ob 7.30 uri točno v društvenih prostorih ul. S. Sebastiano 6, I.

NB. Kakor ališimo, namerava to društvo ustanoviti v kratkem svoj orkester.

**Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu.** — Danes v petek ob 9. uri zvečer se vrši od- borova seja v restavraciji „Balkan“.

**Diljaške plesne vaje.** Prihajajo nedeljo začnejo zopet redne plesne vaje v dvorani „Trgov. izobr. društva“ v S. Francesco št. 2. Začetek ob navadni uri. — Plesni odsek.

**Tržaškemu kol. dr. „Balkan“** so prepla- čali vstopnino na družinskem večeru sledeči gg.: Vladko Trnovec K 2.60, Maroli Viljem K 2, Rosenberger K 1.60, Štular Avgust K 1.20; po 1 K: Turk Anton Zdravec, Kra- vos Ciril; po 60 stot., Nusdorfer Ciril, Edvard Rusjan, Sirk Celestin; po 40 stot. Lazar M. in N. N.

Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem darovalcem, Glasbenemu dr. „Trst“ za blagohotno sodelovanje s tamburaškim in pevskim zborom, kakor tudi vsem udeležencem.

**O priliki koncerta** pevsk. dr. „Ilirija“ v Ricmanjih so darovali po 1 K gg.: Renko Iran, Sosič, Godnič, Bonano 1 K 20 stot. I. Novak K 2.60, Učič J. K 1.60, Renko Fr. 50 st. N. N. 30 st. Bogatec 20 st.

Vsem darovateljem srčna hvala, kakor tudi brataškemu dr. „Slavec“, ki nam je drage volje šlo na roko, kakor tudi vsem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha. — Srčna hvala!

**Odbor zavoda sv. Nikolaja** se je konsti- tuiral sledeče:

Duhovni voditelj: g. Križman; g. Karla Ponikvarjeva predsednica, g. dr. Gregorinova nje namestnica, g. M. Gromova tajnica, nje namestnici g. Misačeva in g. M. Čargova, blagajničarka g. Plaperjeva, nam. g. Ferjančičeva, Pregledovalke računov g. Bičekova in g. Vidmarjeva E. Bartelova, M. Forcosinova, A. Štokova, F. Batičta, N. Reseljeva, N. Rev- nova, Guličeva, M. Čargova, M. Troštova, A. Breččakova, Kernova. — Voditeljica notranje uprave g.a Žitnikova, nje namestnica g.a Se- rojeva.

**Plesni venček** priredi Št. Jakobska „Či- talnica“ v sobota 18. t. m. v dvorani „Trg. izobr. dr.“ ulica S. Francesco 2 I. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstopnina za gospode 1 K, Dame 60 st. K obilni udeležbi uljudno vabi

Odbor

**Odbor podruž. dr. sv. Cir. in M. na Greti** opozarja vse prijatelje mladine, da bode imela svojo običajno vsakoletno „Božičnico“ v dvo- rani Konsumnega društva v Rojanu dne 19. t. m. popol. točno ob 5. uri.

Program bode ako zanimiv — na- stopijo otroški društvenega vrteca v Rojanu s različnimi deklaracijami in petjem. Konečno bo razdeljevanje božičnih darov. — Vstop k božičnici je prosto. — Darovi se hvaležno vsprejemajo. K obilni udeležbi vabi

Odbor.

**Tržaško vojaško veteransko dr.** V nede- ljo dne 19. t. m. ob 4. uri popol. priredi to društvo svoj izredni občni zbor v restavraciji „Laudon“ ul. Stadion št. 10.

**Darovi.**

— Za „Božnico“ so nadsleje darovali: g. Antič 6 K, gč. Marija Karič 2 K, č. g. župnik A. Pederzoli 5 K, N. N. 5 K, Mgr. Kosec 20 K, g. Milovčič 5 K, rodbina Man- koč 20 K v počestitve spomina pok. g. En- gelhilde Laurič ustanovnice in zveste podpor- nice ženske podr. sv. C. in M.

**Mar. delav. organizacija**

vabi na

**javni shod,**

ki se bo vršil v nedeljo dne 19. t. m. ob 9.30 uri dopoldne v „Gospodarskem društvu“ (udova Bole) v Rojanu.

Dnevni red: „Položaj zidarjev v Trstu. Kmetovalci in novo obdačenje vina“.

Na Proseku se vrši v nedeljo, dne 19. t. m. ob 3.30 popoldne sestanek N. D. O. v prostorih „Gospodarskega društva“ na Proseku. Isti velja za Prosek in Kontovelj.

**Vesti iz Goriške.**

Še jo namest. svetovalcu Princigu, S Tolminskega. V zadnjem dopisu smo poročali v glavnih potezah o delovanju tuda- njega komisarja Princiga v Gorici in dokazali, da je bil v društvu s policijskim komisarjem Continom, v gorkem objemu s goriškimi ma- gistratom in tedanjim drž. poslancom Alfra-

dom Lenassijem, ter da je kakor kak turški paša krotil uboge Slovence goriške okolice in jih dajal zmagonosno uklenjene odvajati v ječe.

Ali dr. Gregorčičeva interpelacija v drž. zboru je dokazala, da komisar Princig ni za javen nastop in da je nesreča, kjer nastopa. Premestili so ga v Tolmin, češ: tam se ohladi italijanskega šovinizma, ker na Tol- minskem ni Italijanov. In res! Iz gorečega Italijana se je v Tolminu prelevil v vnetega — Germana.

Ali tudi v prelevljeni koži je ostal prejšnji, dosledni birokrat. Sicer se je v za- četku hlinil in kazal zelo prijaznega ter pov- darjal, da ni res, kar se je pisalo o njem, češ, da on ni nasprotnik Slovincem, nasprotno, da se hoče sedaj pokazati, da dobe Slovenci pravo mnenje o njegovih dobrih namenih za slov. ljudstvo.

In mi, žal, vedno dobro misleči Slovenci smo takoj verovali sladkim besedam birokrata in ga vsprejeli v okraj z vsem zaupanjem, da smo dobili dobrega — voditelja gla- varstva.

Kakor hitro pa je postal okrajni glavar, pokazal je že svoje rozičke — staro nasprot- stvo do slovenskega naroda. Mrzil je sloven- sko ljudstvo in mrzil je še vedno. Slovenski družbi v Tolminu ni bil naklonjen. Slovenščino je lomil v dijalektu le za silo in se je tega jezika sramoval.

V Tolminu je hotel ustanoviti družbo po svoji volji; in ker ni bilo Italijanov, hajd, ustanovimo nemško družbo! Otvoril je nemško društvo rudečega križa, v katerem je zahteval, naj se uraduje nemški; ustanovil je nemški Casino misleč — to bo že mala nemška kolonija v Tolminu. Ker je pa Tol- min naroden in tak hoče tudi ostati, uprli so se nekateri tržani takemu početju in nemški rudeči križ je utonil v netaktnosti glavarja Princiga, nemški kazino je pa po precej dolgi sušici z odhodom Princigevem mirno svojo dušo izdihnil.

Slovenska društva je pa preganjal in ši- kaniral. Šolski otroški vrtec in clepševalno društvo v Tolminu je imel zelo na piki. Da bi ju uničil, klical je svoje podrejene urad- nika na pomoč. Na dalje se je vrgel na slo- venske zastave, prepovedal je samoslovenske napise na javnih tablah, prepovedal peti ono nedolžno a krasno pesem „Što čutiš“ itd. itd. To vse je pozitivno delovanje glavarja Prin- ciga v našem okraju.

Njegovo delovanje na gospodarskem po- lju kaže—0. In vendar potrebuje naš okraj v tem pogledu največega zanimanja. Okraj je zaemarjen, ker se prvi poklicani faktor — vlada ni zanj nič brigal. Potrebujemo dobrih cest, napravo vodnjakov, ureditve Soče, zbolj- šanja planin, negovanja sadjarstva in živico- reje, povzdige mlekarne in umnejšega izdelo- vanja mlečnih izdelkov itd. itd. In tu bi nam okraj. glavar, ki bi imel srce za blagor ljud- stva, lahko mnogo, mnogo koristil. Glavar Princig je imel v 10 letih na razpolago po- tovalne učitelje kmetijstva, a vsi skupaj niso napravili nič, k večjemu zasolili mlekarjem kake klofote po izgledu svojega šefa z nadučiteljem Kalcem.

Princigovo delovanje na šolskem polju pa kaže še celo ped ničlo. O tem se je že mnogo pisalo v javnosti. Kakovo je bilo go- spodarstvo s sredstvi za šolstvo, je v javnosti tudi že znano.

Okraj je zašel v take dolgove, da se jih ne iznebi tako hitro — circa pol mil. kron dolgov.

Na mesto smisla za delovanje, ki bi, pri- nešalo okraju kako korist, je iskal gg. Princig in našel vsepolno osebnih afer, v katerih je hotel biti — s pomočjo podrejenih in viših — vsikdar zmagovalec. To mu je bilo v veliko slast.

Tedne in tedne je zamujal samo v takih malekostnih, osebnih sferah, Tahtal je le, kako bi nasprotnika premagal. Hotel je imeti za vsako ceno osebnega boja in — našel ga je! Vse to je javnosti že znano.

Ako zaključujemo, da oddaja mož po 10-letnem bivanju v našem okraju se za- vestjo, da ni nič, prav nič koristnega steril- zani, pač pa mnogo škodil, govorimo le re- snico in pristavljamo: tak odhod mora biti za moža, ki ima kaj čuta — v žalostno za- vest. Za nas pa je njegov odhod le oddihljaj in upanje po boljšem okraj. glavarju. Oišel je pa tudi res tihoma. Niti enega človeka ni bilo na odhodu, razen nekaj predrejenih mu uradnikov.

**Mesto strokovnega učitelja na sloven- skem oddelku** deželne kmetijske šole v X. plačilni razred (letna plača 2860 K) ki zamore priti v IX. plačilni razred deželnih uradnikov, je razpisano.

Prosilci naj vložijo pravilno opremljena prošnje pri deželnem odboru do 30. decem- bra 1909.

Prosilci morajo s pričevali o dovršenih študijah in s pričevalom o usposobljenosti za kmetijski punk dokazati, da so znanstveno in strokovno zadostno izobraženi.

Nadaljna pojasnila se dajejo pri uradih deželne odbora v Gorici.

z „Goriško vinarsko društvo“ bo imelo svoj redni občni zbor v četrtek 23. t. m. ob 10 uri dopol. v prostorih pri „Zl. jellenu“ v Gorici.

z Novo vojaško bolnišnico zgradijo v ul. Adelaide Rator. Vojašnico gradi deželni od- bor goriški. D. ž. zbor je bil namreč sklenil v seji s dne 16. marca 1907, da je gradnja

nove vojaške bolnišnice absolutno potrebna, ker se stara podira. Nova bolnišnica se napravi za 140 bolnikov, potrošek pa bo iznašal 340.000 K.

Vojaški erar se je obvezal, plačevati kakor odškodnino za vrtove, ki se dodajo projektovani bolnišnici, najemnine 2000 K na leto in razen tega najemnine za bolnišnično poslopje po 15.750 Kron 62 stot. na leto.

Z rečano najemnino se amortizira potreben potrošek v doglednem času. Podrobni načrti za to delo so že izgotovljeni in z gradnjo se prične spomladi. Da ne bo izgovorov, opozarjamo že danes naše podjetnike, oziroma obrtnike, naj se pobrigajo za časa, da morda pridejo v poštev kadar se bodo dela oddajala.

Na deželnem odboru pa bo, da pravično porazdeli dela tudi slovenskim tvežkam, da te ne ostanejo praznih rok tako, kakor na gredbi deželne norišnice.

**x Nova trgovina.** Gosp. Krnčič, ki je imel svojo krojačnico v Verdijevi ulici v Gorici, je zgradil lastno poslopje v Tržaški ulici, kamor je preselil tudi svojo trgovino.

**x 400 let staro božično pesem** bodo peli na veselici „Slov. siročiča“ v Gorici na praznik sv. Štefana. Veselica se bo vršila v „Centralni“ dvorani.

**Pevsko in bralno društvo „Zarja“** v Koprivi, vabi na svoj redni letni občni zbor, ki bo 19. dec. 1909. točno ob pol ure popol. v društveni čitalnici a sledečim dnevnim redom:

1) Nagovor predsednika. 2) Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 3) Potrditveni računa za l. 1909. 4) Volitev novega odbora. 5) Razni predlogi.

**x Žrebanje zastavnih pisem** goriškega hipotečnega zavoda se bo vršilo dne 30. dec. t. l. ob 4. uri pop.

Izžreba se 32 zastavnih pisem za znesek 30.400 K.

**Neodpušten naroden greh.** Z Goriškega smo prejeli: Doznali smo iz zanesljivega vira o slučaju, ki je žalostnim zasko, kako je v naši deželi še župansteve, ki ne umajo naloge in dolžnosti slovenske občine. Slučaj je namreč ta-le:

Okrajno glavarstvo v Gorici je pisalo o neki stvari županstvu v Anhofem v slovenskem jeziku. In županstvo je odgovorilo v nemškem jeziku. Podpis na je bil za župana Medvedčeka neki g. Rogáč.

To je že narodna nezavednost na višku. Narodna dolžnost valera občinam, da pišejo slovenski tudi v slučajih, ko so jim drugi pisali nemški ali laški. Tu pa imamo kričeč slučaj, ko državna oblast piše v jeziku naroda, avtonomna oblast pa demonstruje proti temu z odgovorom v tujem jeziku! Ali se ne pravi to naravnost pozivati državne oblasti, naj prezirajo naš jezik. Če lastna županstva, ki pomenjajo svet naroda in ki bi morala povsod prednjačiti z lepimi vzgledi narodne svednosti in odločnosti, postopajo tako, kako naj si — za božjo voljo — naš narod izvjuje svoje jezikovne pravice in izladi spoštovanje tudi od sovražnih drugorodcev ter ne naklonjenih mu oblastaj?!

Taka županstva delajo zares neodpušten narodnih greh.

**Vesti iz istre.**

**Volitev župnika v Ricmanjih.** Včeraj je bila v Ricmanjih volitev župnika. Izvoljen je bil ž. gosp. Fran Jedrejčič, sedaj župnik v Gračišču pri Pazinu, rodom iz Lindara.

Naša iskrena želja je, da bi vladalo med Ricmanji in njihovim novim župnikom vedno najbolje sporazumljenje.

**Vesti iz Kranjske.**

**Hlapca napadla gospodarja.** Posestnika Franca Vrhovca v Spodnji Šiški sta v torek napadla njegova pijana hlapca in ga vrgla na tla. En hlapec ga je udaril s brampom po glavi, drugi hlapec je pa Vrhovcu odgrabil desni kazalec. Razkažena hlapca bi bila morda svega gospodarja celo ubila, ako bi ne bila prišla dekla, katere sta se hlapca prestrašila. Orožniki so oba hlapca aretirali in ju izročili sodišču.

**Zet zabol del tasta.** V Kropi je gostilničar Ivan Troha v prepiru zabol svojega tasta Josipa Pibrova, rojenega 8. februarja leta 1843. Josip Pibrovc ima sedem ubodljajev. Ranjenca so prepeljali v deželno bolnišnico.

**Vesti iz Koroške.**

**Draginja v Celovcu** čim dalje bolj narasla. Na trgu zahtevajo mlekarice za liter mleka že 36 do 40 stotink. Jajca so tudi draga, a pri tem je kakovost jajc slaba. Na ka gopa je nedavno temu kupila 14 jajc za 3 krovi in od teh jih je morala 12 zagnati proč, ker so bila gnjila, tako da je edno jajce stalo 1 krono. Prodajalci mleka hodejo za novo leto povišati ceno od 24 na 30 in celo 32 stotink.

**Književnost in umetnost**

**Mladi Istranec** se imenuje list, ki ga za istrsko mladino ure ujeta hrv. pesnika V. Car Emin in E. Kotalinič Jareto. Glavni sodrudniki so mu gg. V. Nazor in J. Makovič. Začetkom novega leta spremeni ta rodoljubni list svoje ime, ter se bo klical „Mladi Hrvat“.

Priporočamo „Mladega Hrvata“ tudi naši mladini.

**T. Juvančič: Pouk francoščine in modernih jezikov sploh.** Ta brošura je izšla ravnokar v založbi g. L. Schwentnerja. Cena 50 stot. Dobiva se v knjigarni g. J. Gorenjca, ul. Valdirivo 40.

**Novi koledarji: „Slovenski kmečki koledar“** za leto 1910. Uredil V. Spindler; cena 1 krono.

„Iustrovani narodni koledar“ za l. 1910, letnik XXI, uredil prof. dr. A. Dolar.

**Knjige „Matice Hrvatske“** za to leto so dogotovljene in se razpošiljajo. „Mat. Hrv.“ daruje to leto svojim členom 6 rednih in 3 izredna izdaja.

**BRZOJAVNE VESTI.**

**Državni zbor.**

**DUNAJ 16.** Včeraj predpoludne zapričeta seja traja dalje. Ob 12.30 po noči so med govorom posl. Kotlača padli s prvih desnih galerij mej-klici proti Čehom. Nato so pričeli češki poslanci ropotati in so viharno zahtevali, da se galerije izprazni. Posl. Čech je zaklical: Nesramnost! Galerija se ne sme umešavati! Nakar je levica galerije ploskala. Posl. Wolf je zavpil z galerije: Galerija se ne pušča sramotiti od Čehov. Gospod predsednik, skrbite za to, da se ne bo Nemcev tu gori sramotilo. Čehi so ogorčeno ropotali dalje. Velik hrup v zbornici.

Predsednik je pozval več poslancev na red. Leva galerija je aplavdirala, čóčim je predsednik dal izprazniti desno galerijo.

Posl. Kotlač se je zavaroval proti umešavanju galerije in zahteval, da se izprazni tudi leva galerija. Izjavil je, da ne bo prej nadaljeval svojega govora, dokler ne bodo poslanci zaščiteni pred umešavanjem nepoklicanih in ne bo izpraznjena vsa prva galerija. Ob velikem hrupu v vsej zbornici je bila nato izpraznjena tudi leva galerija.

Posl. Kotlač se je zavaroval tudi proti temu, da se ulica umešava v stvari zbornice. On zastopa 60.000 volilcev in se ne umakne niti terorizmu ulice niti komu drugemu. (Pohvala). Mi moramo povsod biti boj za našo enakopravnost z Nemci. Mi zahtevamo našo pravico! (Pohvala).

Ob 1.45 uri zjutraj je posl. Kotlač ob živahni pohvali svojih pristašev dovršil svoj skoraj 18 urni govor.

Nato je povzel besedo posl. Seliger. Obsojal je obstrukcijo najostreje. Govornik je rekel: Obstrukcija nima ni političnih ni narodnih, marveč le demagogičke in lakome razloge. Izvajanja posl. Seligerja so dali povod hrupnim prerekanjem med češkimi socialnimi demokrati in češkimi agrarci. Posl. Seliger je zaključil svoj govor ob 2 uri. Nato je bila volitev generalnih govornikov, a oba sta se odgovadala besedi. — Predlagatelj poslanec dr. Holly je dobil sklepčno besedo. — Ob 2.15 uri je trajala seja dalje.

**DUNAJ 16.** Ob 6.30 zjutraj je posl. Holly končal svoj 4-urni sklepčni govor. Zbornica je odklonila nujnost prvega od 37 nujnih predlogov, vložnenih od čeških agrarcev ter je pričela razpravljati drugi nujni predlog.

**DUNAJ 10.** Posl. Spaček, ki je ob 7. uri zjutraj pričel utemeljevati drugi češko-agrarni nujni predlog, je še govoril ob 10. uri predpoludne. — Položaj je nespremenjen.

Posl. Spaček je svoj nujni predlog glede konjereje utemeljeval do 12 ure opoludne. — Potem ko sta posl. Resel in Krenn s kratkimi izjavami obsodila obstrukcijo, je dobil sklepčno besedo posl. Lisy. — Ob 2.30 je govornik še govoril.

**DUNAJ 16.** Posl. Lisy, ki je ob 12.30 opoludne pričel svoj sklepčni govor, govori dalje. — Ob 6.30 zvečer so z druge galerije nakrat zadoneli klici: Fui! Dol! z Lisy-jem! Tem klicem so od desnega krila druge galerije sledili viharni klici ogorčenja proti obstrukciji. Češki agrarci so energično zahtevali od predsednika, da izprazni galerije. Pred sedeži ministrov je prišlo do živahnega prerekanja med nemškimi in slovenskimi poslan-


Tiskarna „Edinost“ v Trstu javlja slav. občinstvu tužno vest, da je preminol včeraj v Sisku, po dolgi mučni bolezni v dobi 25 let

**Ivan Srdar**  
örkostavec.  
TRST, 16. decembra 1909.  
**Vodstvo.**

**Zaloga** krompirja, selja, česna, čebule in slakde repe, August Zolija, Trst, ulica dell' Olmo šte. 12. (3001)

**Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov,** v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

**V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu: Franckovem: kavnem pridatku z mlinškom, iz zagrebske tovarne.**



**Popust od 30 do 40 %**



Kovnaste ure K 3—	napr.	Zlati uhani od K 3—	napr.
srebrne " " 6—	"	z dem. " 8—	"
zlate " " 19—	"	Zlati prstani " 4—	"
Budilke " " 2—	"	z dem. " 6—	"
Stenske " " 5—	"	Zlate Broche " 6—	"
Regulatorji z nih. " 18—	"	Zlate zapestn. " 20—	"

Zlate in srebrne veržice in priveski za moške in ženske

**Bogomil Pino, urar**  
ul. Vinc. Bellini 13 (nasproti sv. Antona novega)

**TRVĐKA**

**Adolf Kostoris**

skladišče oblek za moške in dečke  
Trst, via S. Giovanni 16, i. n.  
(stavov Restavracije Cooperativa ex Hacher)

prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.

POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

**Plemenske kokoši**  
najboljše zimske nosilke (barve na izbero) 20 kom. 5 mesecev starih, prosto na vsake postajo Kron 30—; 6 komadov K 9.50.  
**L. Altneu, Werschetz, Ogrsko.**

**Pohištvo**  
iz bambusa, iz indijske trstike in iz vrbovlja.  
: Prikladna božična in :  
: novoletna : darila.  
**HENRIK PREUER**  
Trst, Via Nuova šte. 22, Trst

**Velika zaloga praznih butelj**  
TRST, Via delle Ombrelle 5. - Telefon št. 71, Romano II.

**GUIDO e UGO COEN**

100.000 butelj od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika zaoga butelj od pol litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletene. Prevzamejo se dopošiljatve na deželo Kupuje razbito steklo vsake vrste.

**Mnenje gospoda Dr. a TSCHENETT-a**  
urednika lista „Aerztliche Landeszeitung“ na Dunaju

**Gosp. J. SERRAVALLO** **Trst.**

Velikim zadovoljstvom samorem Vam naznaniti, da je Vaše ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) izvrsten izdelek, ki povspešuje slast toliko odraslim kolikor otrokom. Posebno v otroški praksi dosegl sem s istim izvrstne uspehe s tem, da sem je predpisoval po vsaki infekciji, nakar so zadobili otroci v kratkem času svoje prejšnje stanje.

DUNAJ, 20. februarja 1908.

Dr. TSCHENETT.

**Cement - Portland**  
**„SALONA“**  
Družbe „SPALATO“  
Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

**Leopold Feiner, Trst**

:: Pisarna :: Zaloga Cementa  
ul. Carradori 16 Riva Grumula 2  
Telefon 605. Telefon 23-30



**Fondo Coroneo. Fondo Coroneo.**

**Traberjev anatomični in patalog. muzej**

Razstava ljudskih bolezni in pokončevanje istih.

Ljudska znanstvena predavanja se vrše ob 10., 11., 12., 4, 6. in 8. uri.  
V petek samo za ženske. Katalogi v sloven. jeziku.  
Vstopnina 40 stotink. Vojaki do narednika 20 stotink.

skimi skupinami, Velik hrup. Vihar ogorčenja je z nova izbruhnil na drugi galeriji. Predsednik je dal izprazniti galerijo, kar je trajalo več časa ker niso nekateri hoteli oditi. Polagoma se je hrup polegel, nakar je posl. Lity nadaljeval svoja izvajanja v češkem jeziku.

Ob 8,15 uri zvečer je poslanec Lity dovršil svoj skoraj 8-urni govor ob živahnem pritrevanju svojih pristašev in čeških agrarcev.

V tem trenutku so s prve galerije zadoneli fuj-klici in klici ogorčenja. Predsednik je opominal galerijo, naj se vede mirno. Čehi so energično zahtevali od predsednika, naj ne dopušča galeriji, da se umešava v razprave zbornice. Velik hrup. Zopet so s prve galerije zadoneli fuj-klici, nakar je dal predsednik izprazniti galerijo. — Nato je pričela zbornica glasovati. — Nujnost je bila odklonjena.

Potem je zbornica pričela istočasno razpravljati nujna predloga št. 3 in 29, ker se tičeta enakega predmeta. — Začel je govoriti posl. Padour, Posl. Krek in tovariši so izročili nov nujni predlog. Ta predlog so podpirali člani slovenske ljudske stranke in češki agrarci.

DUNAJ 16. (Ob 11 uri). Med govorom posl. Padourja je galerija zopet razgrajala, nakar jo je dal predsednik izprazniti. — Nato je poslanec Padour nadaljeval svoj govor.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 16. (Ogr. biro.) Konference ministrskega predsednika in ministra za notranje stvari s predsednikom poslanske zbornice se je vdeležil tudi podpredsednik Navay. Na konferenci se je razpravljalo o določitvi dnevnega reda posl. zbornice.

BUDIMPEŠTA 16. Bivši finančni minister Ladislav Lukacs je ob 2 1/2 popoldne odpočoval na Dunaj. V Rabu se mu pridruži bivši ministrski predsednik graf Khuen Heder-vary.

Belgijski kralj se počuti bolje.

BRUSELJ 16. Čeravno so zdravniki konstatirali, da je kralj noč dobro prebil, so imeli vendar danes ob 4. uri zjutraj posvetovanje. Tekom sinočnega večera je kralj večkrat izgubil zavest.

BRUSELJ 16. Kralj Leopold se počuti bolje. Vendar sta vedno pri njemu dva zdravnika in so zdravniki strogo prepovedali, da bi kralj koga vspregel.

BRUSELJ 16. Predpoludne je bil izdan sledeči buletin: Stanje kralja po operaciji je normalno. Temperatura 37,2, puls 70, dihanje 27.

Kairo 16. Glasom neke brzozavke iz Meke je egiptovski podkraj danes dospel tjaka.

Potsdam 16. Cesar Viljem je podelil velikima knezoma Broisu in Andreju Vladimiroviču red črnega orla.

Razne vesti

Nekaj o literarnih nadzorskah. Angleški dramatik Alfred Sutro je govoril pred kratkim v Camden Jewu o temi „lobanja in lepota“ in je dejal med drugim, da se baje ni še v nobenem času posvečalo literaturi toliko žensk in moških, kakor v današnjem. Najlepše na tem pa je to, — pravi Sutro — da vsi ti pisatelji in pisateljice ne pišejo za ljudstvo, temveč le sami za-se med seboj. Ne zadovoljujejo se s tem, da bi spizali kako zgodbično lepo in razumljivo, ne, vsak hoče biti profet in učitelj, tako, da bi bilo navsezadnje več prorokov, nego učencev. Junaki-nje, izhajajoče iz te literature, so postale le redko-kedaj matere, ker so nadžene, in si je teko ženo kratkoma prav težko predstavljati kakor mater. — Junaki pa da so navadno nesrečno poročeni. Ton nove struje da je sila neizprosne egoizma, odklanjanje vseh vezi in dolžnosti, ki skrbi samo za samozvojni razvitek, samo za izpolnitev lastnega poželjenja in gleda edino na to, da pridobiva sebi in edino le sebi kar največ sladkosti.

MALI OGLASI: se računajo po 3 stot. besedo; mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj.

V najem se odda stanovanje s sobo, sobico, kuhinjo in kletjo. Bole-Rojan št. 242. 2197

Mladenič slovenske narodnosti išče službo pri kakih slovenskih trgovini ali kraj družega za slugo. Govori tudi nemški in nekoliko italijanski. Ponudbe pod „Mladenič“ na Inzeratni oddelku Edinosti. 2195

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero nuovo 7 ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slav. občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Modistinja izdeluje in ima na razpolago elegantne najnoveje ženske klobuke vsake oblike po K 7. Trst, ul. Nuova 45, III. nad. 2111

ALEKS. FRANC MAYER - TRST žgalnica kave TELEFON 1743. Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

PANIFICIO renomirana tvornica za pečenje izvrstnega čajnega in dezertnega kruha.

Tvornica --- dežnikov PAOLO MINOLA je preskrbljena ob Corso šte. 37 tik tvrde GREINITZ z raznovrstn. dežniki od najnavadnejše do najfinejše vrste.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in drug se je preselilo na Corso 49 (Piazza Goldoni) z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnico mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlice, erle, porcelana. — Velika zaloga voščenih sveč Prodaja na debelo in drobno.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedicij, podjetje Rudolf Exner, Trst VIA DELLA STAZIONE šte. 17 Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v saprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov. Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge. Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shranjevanje, sestava za to pripravljena suha skladišča. EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČISCENJE VACUM CLEANER IN SHRANJEVANJE PREPROG Točna in solidna postrežba.

Giuseppe Waldner TRST - ulica Media 3 - TRST Cene zmerne. Telefon 1395 Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa. Izbira vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd. Bogata izbira obložkov. - Lopate za pekárje.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“ Piazza della Caserma št. 2, I. n. v lastni hiši (Vhod po glavnih stopnicah) Telefon 952 Ima na razpolago jekleno varnostno celico in je varna proti vlamu in proti požaru, v kateri so shranblcoe, ki se oddajajo strankam v najem ki sicer za celo leto kron 30 za četr leta kron 12 za pol leta „ 20 za en mesec „ 6 Shrambice so 24 centimetrov visoke, 21 centimetrov široke, 48 centimetrov globoke — Shrambice ne more nihče drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shranijo svoje stvari, kojih ni treba prijaviti. Oddaja hranilne pušice katere se priporoča posebno starišem, da na ta najnovejši in najuspešnejši način navajajo štediti svojo deco Nadaljna pojasnila daje zavod ob navadnih urah.

Via Campanile šte. 23 Za malo časa se bo vršila prodaja moških in otroških oblek, sukenj, blaga za moške ženske in otroške obleke, kakor tudi raznih drugih predmetov. — Ker je bilo vse gori omenjeno blago ukupljeno od neke konkurzne mase, se prodaja vse proti cenam, ki se jim ni bati konkurence, kakor na primer: Moške obleke po Kron 13, obleke za otroke po X 9, moški in ženski čevlji po X 7, šlape za doma po 90 stotink itd.

Edina od c. kr. namestništva avtorizovana obrt za pokončavanje podgan, miši, hlebe krtev in vseh mrčesov, stenice in vseh drugih živali CARLO JENULL Delavnica in zaloga TRST, ulica Teza šte. 30 pritičlje.

ANTON SKERL mehanik, zaprta delnica izvedenec TRST, Carlo Goldonijev trg šte. 11 Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“ Napoljava in zaloga električnih svetil, luči in prodaja močurn, telefonov, in fotografir. Zaloga priprav. orodij, in vsa delavnica se popravljaše št. strojev, koles, motokoles. Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah TELEFON šte. 1734

Posedniki pisanih strojev. Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanju naj ne zamudi naročiti se za mesečno čiščenje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zajamči stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CENA K 1.— na mesec za stroj Alfred Kubiček, Trst Corso šte. 23, prvo nadstropje. (Popravljalnica pisalnih strojev s zalogo pešatov barv, trakov itd. itd.)

PASTIGLIE PRENDINI od ogolunjene sladke skorje. Izna ditelj in izda at lj P. PRENDINI v Trstu. Zdravniško priporočeno proti grlobolu, kašlju, hripavosti, kataru. Podeljuje pevecem in govornikom čist glas. Zaloga v lekarni P. PRENDINI in v vseh boljših lekarnah v Trstu in Krynici. Zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“! Paziti je na ponarejanja!

Največje narodno spedijsko podjetje na Kranjskem JOSIP SKERLJ Ljubljana Dunajska cesta 29 (ex Bavar. dvor) se priporoča za vse v spedijsko stroko spadajoča naročila, katera izvrši točno in solidno: po najnižjih cenah.

Iščemo gospodinje, ki bi kupile dobro blago po nizki ceni. 40 m. 5—12 m dolgih, lepo izbranih ostankov, od posteljnih pregrinj, Zefira, tkanine po povzetju K 20—poštne prosto. 140/200 cm rjuke 1/2 ducate K 11.— Neugajajoče blago se sprejme nazaj proti povračilu zneska. Slovanska tkalnica J. V. Č. K. K. Josef Vlach Červ. Hor. Kostelec — Krkonoško gorovje.

!Emporij! „ALLA MODA TRIESTINA“ Trst - ulica Farneto šte. 4. Včeraj 1. decembra 1909 odprla se je NOVA „PRODAJALNICA manifakturnega blaga ter blaga vsake vrste, konfekcionirane, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke. Veliko iznenadenje! !! Cela oprema za noveste zastoj !! Se priporoča trdka BORSATTI & Co

Ni treba več užigalic! En sam pritisk proizvoda ogenj! Imperator Šepni užigalice in ob vsaki elegantni, najfinejši niklovan, jednosvovna, a vrlo praktična sestjka, za pripravo s svo roko, absolutno varna, koja mnogo let. Cena 1 komad K 3.—, 3 komadi K 5.25, 6 komadov K 15. Pater vsakega komada nasa den opis. Pošila se proti naprej poslani domol svoji franko, ali pripriročeno (35 vinarjev več). Exporthaus Königsberg 607 Oarska